

ELTTHI NAUDELDTTHED GHILEH NISI GHA DENE TEGHENE GHE AH GHALYAI ACT GHOLJH

GHAIYEH DUNELDTU GHOGHA GHODI NALJH

**NEDIDI EDITLIS NEDIDI DENE YELDTZJ EYI
MANITOBA INDIGENOUS RECONCILIATION SECRETARIAT
2023/24 ekughu**

Yatı nedhe hots'ı yatı holı: Manitoba k'eyaghe Sehoꝥa nıꝥ'a tulu holı

Ku Ɂediri t'a Yatı beghare Horegoth nı't'a ha Yatı Nedhe Ɂediri k'anelta sı Manitoba k'eyaghe t'ok'e naradé hobeba chu Ɂeyı dene k'ı łesdı Ɂetk'ech'a haralɁa sı: Dakota, Dene, Ɂena, Ojibway, Anisınineew hu, Begharek'a dene chu Hotena horelyı benenę k'eyaghe sı. Ɂediri yatı Nedhe Manitoba k'eyaghe t'at'u yunısı dene Ɂeta naraıdı k'anelta sı, dıhı dene ch'alanıye hııı chu tsamba naıya Denededıne hel, ku Denededıne Canada naradé t'at'u yunı hudeł bek'ojı Ɂası Ɂa besdołe ch'a Ɂediri Ɂası dene gharıla t'ok'e naradé naré, ku Ɂeyı hel horelyı Ɂediri dene ha dıyetsı due halya chu dadaghelɁa dıı hel. Ku Ɂediri Yatı nedhe holı k'ı yatı nedhe Ɂası Hote bet'a Ɂası nailna ha yatı k'e sı chu Ɂası Ɂetth'ı chu Horegoth Nı't'a yatı nedhe holı ye (TRC) chu Nane hoıı Nıh k'e Denededıne t'at'u Bek'anóta ha chu Ɂediri Yatı bet'a Sehoıı t'oho Yatı Nedhe holı Ts'ekui chu ts'ekuiɁaze t'a teghaldé chu dolé begħa. Ɂediri Yatı Nedhe t'ok'e t'a k'oldé naradé sı dene nalé sugħua Ɂası k'enadé hoıı chu t'at'u hotie dene besuhudı hoıı k'e Denededıne hel chu honezı dene Ɂeyer honaré narade bel, yunısı t'anodher yatı k'e hel hu, t'at'u dene hel sugħua nı't'a chu horelyı dene Ɂetk'esi haraldhen t'ok'e naradé bel. Ku Ɂediri dene nalé Ɂası hote t'a nodher sı ghı dene hel kohodı hoıı hokett'a bet'a sugħua sehenı't'a Manitoba k'eyaghe.

Ku ɛediri ɛerihth'iis holɔ k'i ɛasi holé hoɔɔ k'e si Manitoba t'a k'oldé bett'esi October 18, 2023 hots'ɔ March 31, 2024 hots'ɛn (ku ɛediri ɛerihth'iis holɔ ye "t'a yatɔ nɔt'a ha nɔt'a"). Manitoba k'eyaghe t'a Denededɔne hel Horegoth nɔt'a ha dene ɔeghadalana ɛediri yatɔ holɔ si, ɔtɔtɔ tulu k'e ɛediri yatɔ Horegoth nɔt'a Nɔh datt'u Yatɔ dett'iis ye. Ku yatɔ t'a holɔ k'i ɛeɔ t'at'u dett'iis k'i ɛediri sɔlaghe ɛetk'ech'a si: Dene yatɔ chu Ch'alanɔye, Dene sughua ghena, Sekui chu Dene godhe, yatɔ bet'a sehoɔɔ, yunisi chu Benahonɔ T'at'u hole ɛediri netɔɔh hoɔɔ ɛeɔ yatɔ nedhe TRC chu t'a gha dett'iis si t'at'u ɛedy haja t'a bek'e yatɔ holé gha ɛediri holɔ hots'ɔ.

Manitoba k'eyaghe K'oldé godhé nǵdét hu ɽasi ɽedų ts'ɛn k'ǵdel Denededǵine ɽedeba Hołǵa hobasi, ku ɽeyi t'a ɽasi hołé ts'edı ha Denededǵine beba, bech'alanıye, yati, chu Nıh k'eyaghe horelyų Manitoba k'eyaghé. Ku t'ǵt'e ɽa ɽedų ts'ɛn halyá hadé Manitoba k'eyaghe t'a ɽetth'ı chu horegoth nųt'a k'e hası, ɽejǵ t'a ɽerıhtı'is hołı sı bet'a ɽedų ts'ɛn hajǵ sı dųhų hel t'ǵ ɽedıri k'e dayattı sı t'ǵt'u ɽedų haja sı dayéǵh ha t'a ɽasi horegoth halyá sı dıǵhı ts'ɛn hası Dene ɽedeba nakoreldé: nıh basi, dene ch'alanıye, yati chu dene bebá.. Ku t'ǵ k'oldé yati nedhé dathetstı k'e nodhı ha bek'enats'edé ha ku K'oldher t'atǵa ha la godhé hołé ha Denededǵine ts'edarenı ha sughua Hobasi, ɽeyi la January 2024 k'e dene hıłchú nı.

Manitoba k'eyaghe Denededłıne naradé t'a dene nakoghodi ha sughua benakoghodi hodorelɔɔh chu bech'alanıye k'e nıdha yeka hedel dıɔı ɔa ɔeyı ha. Manitoba t'a k'oldé t'at'u denededłıne benakoghodi horegoth nıt'a chu t'a Denededłıne Manitoba naradé t'ok'e nadé bets'edi ha nıt'a hok'enats'ede ha. T'a Manitoba k'eyaghe k'oldé hotie dene ch'alanıye hel ɔası hoté ha yek'ıdel dene dzerodı tth'ı ha hoghedı hel t'a ɔeyer ɔası k'enadé sı hel. Manitoba k'eyaghe dene nıɔıttı's sı ɔedırı lıt'e ɔası k'enadé ha dene ch'alanıye hotie hoghedı hel, Denededłıne ɔeya k'elnı ts'eranı hel t'ok'e Guh Ha dene nakoghodı yısı. ɔeyı hel, Manitoba ɔedırı hoɔası yek'e dene nıłá sı t'a ɔası dene xa hıɔı sı, ɔedırı bek'e dene nıdel Sets'ı Denenokoghodi dene hıɔı sı hel Opaskwayak Dene Nokoghodi hoɔı hel denenıh ts'edi chu ɔası due ts'en yettel de hobası ɔejı Opaskwayak ɔena haralɔa hel.

Ku ɔeyer honaré ɔası k'enats'edé sı ɔedırı dene nakoghodi nezı halyé ha, ts'ethıye ɔası hoghedı chu dene honeltən t'at'u dene narattı nııı bası, ɔeyı hel Denededłıne sekui Manitoba 18 beghaiye ttheré sughuá ha. Ku ɔeyı hoté hadé, Manitoba Denededłıne hel ɔası k'enadé sı t'a sekui natıı sı bekuğ nıdet ha t'ok'e hots'ı natıı hots'ı (CFS) hel t'ok'e haralɔa naré hots'ı. Ku ɔedırı ɔası necha nodher nı Peguis Haralɔa k'asjenę \$10 mıııııı nıt'a CFS ts'edi ha. Manitoba Denededłıne hel limarshı dathetıı dene godhe ts'edi ha t'a Manitoba k'eyaghe naradé sı bel t'at'u bets'edi chu t'a benı ɔa natı sı dıɔı bets'edi ha, dene ɔetı'eradı chu t'a ɔası ch'ele ɔa daghıɔa dıɔı ba chu ɔeyı lıt'e ɔa dene ts'edi ha.

Manitoba k'eyaghe t'a k'oldé ɔedırı honıłthı ha seradé sı dıhı t'at'u ɔeta ɔedırı lıt'e ɔası bek'enats'edé ha t'a ts'ekui dolé MMIWG2S+ chu t'a ɔetghı danıdhən sı t'at'u ɔa due haraldhən dıɔı bası t'at'u boghedı dıɔı ha, ɔeyı hel Ts'ekui beyatıe k'e ɔası hoghedı hoɔı t'at'u ɔeyı dene bets'edi ha chu bel ts'ethıye hoɔı chu boghedı ha, ts'ekuiɔaze chu dene ɔetghı danıdhən sı hobası. Ku horıcha hadé, Manitoba benezi t'a k'enadé hadé Denededłıne bel due hoɔı ch'ası hok'enats'edé ha, chu t'ok'e t'a naradé bel sughua hoɔı dıɔı t'oho beseyıanıtı kuę nıdel de. Ku ɔedırı t'a hel hıɔı halyé hadé Denededłıne t'ok'e naradé bets'ı dene natıı dene k'e daholá sı hoɔanett'e halyé ha, ɔeyı denenattıı dene k'ı yatı bet'a sehoɔı k'e ɔası k'enadé hoɔı, ɔeyı hel t'a beba nıt'a sı t'at'u selya walı sı ha hotie bek'enats'ede ha t'at'u ɔeyı lıt'e ɔası godhé k'e nıt'a ha t'a hodorelɔɔh sı bası. Ku ɔedırı t'a tthé hadé, t'oho October 2023 t'a k'olde godhe danıdel hu t'a hotthé ɔası k'enaıde nııı yatı nareɔı nı chu ɔedırı yatı dathetıı nı t'at'u dene hel ɔası hoté ha ɔası ɔatdel ye nanota ha nah dene ts'ekui dolé ba ɔeyer teghılde hu baıtt'u ɔeyer ɔaheda hodı hanıdhən ɔá. Ku ɔeyı t'a ɔası horıcha hoté hadé nah dene kuę hots'ı ɔedırı Premier K'odheré nedhé hobası dene hel ttheyé dzelt'ui nı t'a dene bel noté nı ts'ı ku ɔeyer hu dene hel yaghıttı nı t'a k'oldhé chu Manitoba k'eyaghe ɔedırı ts'edarenı sı hots'ı.

Manitoba t’á k’oldé dene hel Ɂediri ɁaɁtsi si t’at’u Denededłıne behonje t’atthe Ɂeyer nı́t’á hots’ı Ɂıhı ts’en, ku t’á Dene xare kuę naıdı́ behonje tth’ı hel halé hoɁá benahonı ha. Yatı nedhe holı nı t’at’u begharé Ɂerıhtł’is hoé ha Ɂediri Jıthhoghe lahot’ı DisııɁıh Ɂahot’ı k’anotá ha nıh ɁaɁt’u Ɂeyer k’eyaghe dzıne September 30 hulta k’e, Ɂeyı hel Lousı Riel nı Manitoba t’atthe Premier holı ha benahonı. Manitoba Ɂediri tth’ı ts’erenı dene t’á Ɂediri Ɂası hok’enadé Ɂeyer nıne hoɁá benahonı ha t’á Denededłıne behonje hıı sı t’ok’e Ɂası Ɂattheı sı bası, ku Ɂeyı hel Ɂası hoé ha t’at’u dene due halyé kulı Ɂeyı due huhdél bası Ɂeıá Assiniboia dene xare kuę ghııá t’á Ɂeyer naraıdı́ sı t’ok’e Ɂeyı Ɂerıhtł’is kuę ghııá nıh k’e. Manitoba k’eyaghe t’á dene Ɂediri lı́t’e Ɂası ghı́ honeltęn k’e tth’ı nı́t’á sı t’at’u Ɂeyer k’eyaghe t’á k’oldé ha Ɂeghadalana hodonetęn t’at’u Denededłıne t’aralya Ɂalı ghı́ dene xaré kuę ghı́ ttheré halyá sı. Ku t’anadı́ hu, Manitoba Ɂediri dene ch’alanıye ghı́ Ɂası hoé ts’edarenı sı t’ok’e dene naraıdı́ sı hel chu t’á Ɂeyı lı́t’e Ɂası hok’enadé he t’á Denededłıne hobets’ı Ɂası bek’anota ha t’ok’e Ɂası thela kuę chu t’ok’e hoɁá hel.

Ku Ɂeyı Ɂa dene Ɂetts’eradı de bet’oreɁası horegoth nı́t’a hadé Ɂeyı Ɂa Ɂediri Ɂerıhtł’is Ɂeyı ghı́ yatı Ɂetł’is sı t’a Ɂası nezı hoı hel t’ok’e dene la bası chu yeh hoé ghı́. Ku Ɂediri t’a hel hadé Ɂediri Ɂanełt’u Ɂeıa Ɂası hok’enadé ha federal k’oldé \$60 limilion tsamba nııa ha ıııaYuthęn hulyé Denededłıne t’ok’e naraıdı́ chu t’á Ɂeyer honare naraıdı́ Ɂeıa Ɂası ɁaɁtsi ha t’á Churchill Gateway System hulye ghı́ k’oldé bel, Ɂeyı chu Hudson Bay kın beschene tulu chu Churchill deɁaıdı́ne nedhe hola he Denededłıne bets’ıııe k’esi nı́t’a ha yunadhé de. Manitoba t’á ‘oldé tth’ı \$19.5 limilion tsamba nııá sı Ɂediri Denededłıne ts’edarenı ha Ɂeyer honaré yoh hoé ha Ɂeyı hel Ɂatı betedhé \$5.7 limilion tsamba nııa ha Ɂeyı t’at’u Manitoba k’eyaghe dene naraıdı́ t’á bekuğ dolé sı bets’edı ha huto t’á bekuğ dodı ghonı ha bets’edı ha, t’á hotthé net’ı hadé Ts’ekuı, dene godhe chu 2SLGBTQIA+ t’á Ɂetghı́ Ɂanıdhęn sı bel.

Ku t’a Ɂası hoé hadé Ɂediri Ɂerıhtł’is ye t’a net’ı hadé t’at’u Ɂeyı ts’en Ɂası hoé ghı́ hası horegoth yatı t’a, chu t’á k’oldé yunadhé horegoth nı́t’a hobası. Ku Ɂeyı ts’en Ɂası horıcha hoé hoɁá t’at’u sughua nı́t’a ha T’á K’oldé Denededłıne hobehel. Manitoba hotie Ɂediri k’enadé t’at’u nezı Ɂası hoé chu sughua hots’en Ɂası hoé t’at’u nezı hots’en Ɂeıa hothıdel ha Ɂadı Ɂetth’ı chu horegoth hots’en.